

SECCIÓ DE SENDERS AE TALAIA

DE MONTSERRAT A NÚRIA

Etapa 3: NAVARCLES – SALLENT SÈQUIA DE MANRESA – BALSARENY

20 d'octubre de 2019

HORARI PREVIST

Sortida de la Plaça de l'Estació de Vilanova i la Geltrú.	7 h
El Berenador (Parc de l'Agulla). Esmorzar. Sortida cap a Navarcles.	8 h 15 min 8 h 45 min
Navarcles. Inici de l'etapa.	9 h 15 min
Pont de Cabrianes. Reagrupament.	10 h 05 min 10 h 15 min
"Parc" al costat de l'autovia. Reagrupament.	11 h 20 min 11 h 30 min
Aqüeducte de Conangle. Reagrupament.	12 h 35 min 12 h 45 min
Balsareny. Final de l'etapa. Dinar Sortida cap a Vilanova.	13 h 40 min 16 h 30 min
Vilanova i la Geltrú.	17 h 50 min

Notes.-

- ** Esmorzarem al bar El Berenador, al Parc de l'Agulla de Manresa. Dinarem a Balsareny; cadascú pel seu compte.
- ** Tingueu en compte que l'organització sempre **pot modificar aquesta previsió** d'horari en funció de com es vagi desenvolupant l'etapa (Condicions meteorològiques, retards o avançaments imprevistos, etc).
- ** Si us plau, sigueu puntuals, respecte els reagrupaments i **mantingueu sempre contacte visual** amb els que us segueixen; si cal espereu-vos. Intenteu seguir els horaris previstos, és a dir, no correu ni aneu massa lents! (**Penseu que aneu en grup**).
- ** **Atenció:** Per a qualsevol comunicació amb la Secció el dissabte abans de l'excursió o el mateix diumenge (mitja hora abans de la sortida) **utilitzeu només** el telèfon 692620181 (Isidre Poch).
- ** El vocal coordinador d'aquesta sortida és l'**Isidre Poch (692620181)**. En tot moment cal respectar les seves indicacions.

SECCIÓ DE SENDERS

AE TALAIA

DE MONTSERRAT A NÚRIA

Eta 3: NAVARCLES – SALLENT **SÈQUIA DE MANRESA – BALSARENY**

20 d'octubre de 2019

DESCRIPCIÓ DE L'ETAPA

Per seguir el fil, avui hauríem de començar l'etapa a Sant Benet de Bages; ara bé tenint en compte que el tram del monestir a Navarcles no té gaire interès i fer-lo allargava en més d'un quilòmetre el recorregut, s'ha decidit neutralitzar-lo. Així doncs la començarem a la plaça de la Vila de Navarcles.

Al nostre país, tot i ser petit, hi ha de tot; tenim muntanyes, rius, boscos, ermites i grans masies; però també autovies, explotacions mineres, polígons i colònies industrials. Durant el recorregut d'aquesta etapa farem un tast de tot plegat. Penseu que seguim l'eix del Llobregat!

Tal com dèiem, sortirem de Navarcles i ben aviat arribarem al parc del Llac que és un petit embassament de la riera de Calders. Tot seguit passarem per l'antiga colònia Galobard, creuarem el Llobregat pel pont de Brianes i poc després vorejarem la zona d'aiguamolls de la Corbatera.

Una mica més endavant anirem per entremig de l'autovia Eix del Llobregat i el polígon industrial Illa Sud de Sallent. Per aquesta zona podrem veure les espectaculars instal·lacions mineres de Potasses del Llobregat.

Després de vorejar Sallent ens trobarem amb la joia del recorregut: la Sèquia de Manresa, un canal medieval que encara està en ple funcionament. Seguint-la, arribarem a Balsareny on finalitzarem l'etapa.

Aquesta vegada també tindrem varietat de senders. En sortir de Navarcles seguirem amb el GR 151 (Camí Oliba) fins una mica abans de la finca Galobard. Al parc del Llac se'ns unirà el GR 270 (Camí del Llobregat) que ens acompanyarà fins trobar la carretera B-430.

El GR 4 també vindrà una estona amb nosaltres, des del Pont de Brianes fins a la B-430. Finalment, en sortir de Sallent, tornarem a trobar el GR 270 i seguirem amb ell fins arribar a Balsereny.

Horari		Distància (km)
Parcial	Total	
0:00	0:00	0,000

Comencem l'etapa d'avui a la plaça de la Vila de Navarcles (253 m). Situats d'esquena a l'edifici de l'Ajuntament hem d'anar pel carrer que surt endavant; és el carrer de Catalunya. Pugem.

0:03	0:03	0,130
------	------	-------

Arribem al carrer Ample; l'hem de seguir cap a l'esquerra (262 m). Planegem.

0:01	0:04	0,200
------	------	-------

Desemboquem a la plaça Aguilar (262 m); enfront hi veiem la façana del mas Aguilar, casal del segle XVI. Hem de continuar cap a la dreta per la Baixada a la Riera.

Enllacem amb la Baixada a les Fonts i la seguim cap a l'esquerra.

0:03	0:07	0,315
------	------	-------

Arribem al passeig de les Fonts (250 m); a l'esquerra hi ha un pal de senyalització. Hem de creuar el passeig i seguir endavant pel carrer de Sant Bartomeu tot passant pel pont que travessa la riera de Solervicenç.

Damunt de l'edifici de la dreta podem veure una curiosa construcció! És la cúpula d'un observatori astronòmic?

0:02	0:09	0,490
------	------	-------

A l'esquerra del carrer queda la capella de Sant Bartomeu (255 m); seguim endavant.

0:01	0:10	0,575
------	------	-------

Passem per una petita plaça triangular (255 m); a la dreta hi ha un pal de senyalització. A la dreta deixem el carrer de la Sardana i a l'esquerra el carrer de la Renaixença. Baixem; ara el carrer ha passat a dir-se de la Font de la Cura.

0:03 0:13 0,745

Per l'esquerra se'ns uneix el carrer de la Font de Santa Margarida i a la dreta deixem el parc de la Font de la Cura (242 m). Seguim endavant.

Travessem el canal de cal Tàpies i més endavant, a l'esquerra, hi veiem una gran esplanada. Ací hi ha un pal de senyalització. En aquest punt se'ns uneix el GR 270 (Camí del Llobregat).

0:03 0:16 0,930

Arribem a la presa del llac de Navarcles a la riera de Calders (236 m). La travessem i seguim per un senderol que va pel costat del llac.

0:03 0:19 1,085

Hem de deixar el caminet que segueix pel costat del llac i continuar pel carrer de l'esquerra que puja (238 m). En aquest punt hi ha un plafó informatiu de Navarcles.

Passem per davant de la font del Llac que ens queda a l'esquerra. Seguim pujant; deixem trencalls laterals.

0:04 0:23 1,355

Cap a la dreta va el camí de la Pólvora (261 m); a l'enforcall hi ha un pal de senyalització. Seguim pujant.

0:01 0:24 1,425

Arribem en una cruïlla (269 m); a l'esquerra deixem una pista asfaltada i a la dreta un camí per on marxa el GR 151 segons diu el pal de senyalització. Seguim pujant en la direcció que portàvem; passem per entremig de camps.

0:03 0:27 1,585

Arribem al capdamunt de la pujada (277 m); a la dreta hi ha l'entrada a la finca del Galobard. Baixem; al fons s'hi veu la Muntanya de la Sal de Sallent.

0:02

0:29

1,705

Desemboquem a la carretera N-141C que ve de Sant Fruitós de Bages i va cap a Calders (263 m). L'hem de travessar anant cap a l'esquerra i baixar per la pista d'accés a l'empresa Sosa Ingredients.

A la dreta deixem les naus de l'empresa Sosa i a l'esquerra les cases de l'antiga colònia Galobard. En arribar al final del carrer anem cap a la dreta tot vorejant les naus de la fàbrica.

0:04

0:33

1,965

Deixem l'asfalt i continuem per un camí que puja amb sòl de terra pel costat d'un mur (254 m). Més endavant anem per entremig de bosc.

0:07

0:40

2,485

Passem per sota d'una línia de conducció elèctrica (LAT) (254 m).

0:03

0:43

2,680

Per la dreta se'ns uneix un camí que baixa (256 m); baixem. A l'altra banda del riu Llobregat podem veure-hi l'església de Sant Jaume d'Olzinelles.

Més endavant pugem cap a la carretera que veiem davant.

0:06

0:49

3,040

Deixem un camí a la dreta i arribem a la carretera B-141 que ve de Navarcles i va cap a Artés; a la dreta hi ha un pal de senyalització (254 m). Hem de seguir la carretera cap a l'esquerra per anar a travessar el Llobregat pel nou pont de Cabrianes.

Aigües amunt podem veure-hi les restes de l'antic pont de Cabrianes del segle XVI.

0:02

0:51

3,160

Reagrupament

En arribar a l'altra banda del riu hem de deixar la carretera per anar cap a la dreta per un camí que passa per davant de la Casa Gran de Sant Jaume d'Olzinelles (254 m). Actualment aquest llogarret s'anomena Pont de Cabrianes. En aquest punt se'ns uneix el GR 4.

El camí va pel costat del riu i baixa lleugerament.

0:05 0:56 3,480

Després de passar ran d'una petita cinglera el camí bifurca (243 m). La branca que segueix recte va cap a l'antiga fàbrica del Pont de Cabrianes; nosaltres hem d'anar per la branca de l'esquerra que va pel costat del petit cingle vorejant els edificis de la fàbrica.

Una mica més endavant, a la dreta, podem veure-hi una gran nau de la fàbrica abandonada. Pugem lleugerament pel costat d'un camp.

0:03 0:59 3,645

Arribem en una cruïlla on hi ha una petita edificació (254 m); hem d'anar cap a la dreta. A l'esquerra hi ha una bassa buida.

Baixem lleugerament tot vorejant un camp.

0:06 1:05 4,150

Deixem un camí que va cap a la dreta (246 m) i anem a passar pel túnel que ens permet travessar l'Eix Transversal (C-25).

Un cop a l'altra banda pugem amb sòl asfaltat i entrem al recinte del polígon industrial Plans de la Sala.

Voregem una rotonda i seguim endavant pel carrer de Salvador Dalí que manté la direcció que portàvem.

0:03	1:08	4,360
------	------	-------

En sortir de la rotonda deixem un camí a la dreta (253 m). Atenció: en aquest camí hi ha marques del GR però no el seguirem perquè va al mateix lloc fent més tomb.

Arribem al final del carrer (249 m); hem de seguir endavant per un camí amb sòl de terra.

0:05	1:13	4,710
------	------	-------

Desemboquem en un camí transversal (248 m); a l'enforcall hi ha un pal de senyalització que ens diu que ens trobem a la zona humida de la Corbatera. Hem de seguir el camí cap a l'esquerra baixant vers el llit del torrent de la Sala.

En travessar el torrent podem veure, a la dreta, l'aqüeducte del canal de la Fabriqueta (246 m). El camí se situa al nivell del canal i segueix pel seu costat.

0:03	1:16	4,870
------	------	-------

Deixem un trencall a la dreta que travessa el canal (248 m).

0:05	1:21	5,225
------	------	-------

Deixem un altre trencall que va cap a la dreta; aquest amb una tanca (250 m). Per ací l'aigua del canal passa enfonsada respecte del camí

0:04	1:25	5,480
------	------	-------

A la dreta hi podem veure la resclosa de la Corbatera (253 m) d'on agafa l'aigua el canal de la Fabriqueta.

0:01	1:26	5,530
------	------	-------

Deixem les dues branques d'un camí que baixa per l'esquerra; al segon enforcall hi ha un pal de senyalització (254 m). Ara estem vorejant la zona dels aiguamolls de la Corbatera.

0:06	1:32	5,915
------	------	-------

Travessem el torrent de la Corbatera (250 m); si en aquest punt el camí està inundat cal d'anar pel pont que hi ha a la dreta. Just travessat el torrent deixem un trencall a la dreta.

El camí passa a ser asfaltat i se situa al costat de l'autovia de l'Eix del Llobregat (C-16).

0:05	1:37	6,305
------	------	-------

Passem per davant de Vilaestrada (257 m).

0:03 1:40 6,555

La pista fa un gir cap a la dreta separant-se de l'autovia (258 m); en aquest punt, a l'altra banda de la carretera, hi ha l'hostal del Lleó.

La pista, que va a passar per entremig de cal Pagès i ca l'Agut, ara és el carrer de l'*Empalme*.

0:03 1:43 6,740

Arribem a la carretera B-430 que ve d'Artés i va cap a Sallent (256 m); l'hem de seguir cap a l'esquerra. En aquest punt deixem el GR 4 i el GR 270 que van cap a la dreta.

Atenció: circuleu pel voral esquerra de la carretera.

Passem per davant de la Casa Nostra que queda a l'esquerra; seguim endavant.

Passem per davant de can Grau que queda una mica separat a la dreta.

0:08 1:51 7,340

Entrem al polígon industrial Illa Sud de Sallent (259 m). Hem d'anar cap a l'esquerra en direcció a l'autovia; en aquest punt hi ha un pal de senyalització.

0:02 1:53 7,505

Arribem a la rotonda situada al costat de la l'autovia (259 m); hem de pujar cap a la dreta pel voral de la via d'accés a l'autovia.

Ens situem al costat de l'autovia (265 m); a l'altra banda hi veiem la colònia minera de la Botjosa i la *petita* muntanya de sal (la gran està més enllà).

0:04 1:57 7,755 **Reagrupament**

Passem pel costat de l'accés a un pas subterrani que travessa l'autovia (266 m). A la dreta hi ha un *parc* una mica abandonat.

Enllacem amb el carrer de Ramon Esteve del polígon Illa Sud. Seguim endavant per entremig de les naus industrials i l'autovia.

0:06 2:03 8,160

El carrer gira cap a la dreta (270 m); nosaltres hem de continuar pel camí que segueix pel costat de l'autovia.

A l'altra banda de la carretera hi podem veure les instal·lacions de l'empresa Potasses del Llobregat.

0:03 2:06 8,420

Passem per sota de la cinta transportadora del material que s'extreu de la mina (272 m). Davant ja veiem el poble de Sallent i a la dreta, enlairada, l'església de Sant Esteve de Sallent, de planta circular, romànica del segle XI.

Ens separem de l'autovia i baixem. Travessem un petit torrent (268 m) i seguim per un camí mig asfaltat.

0:06 2:12 8,750

Creuem el torrent de Soldevila per un pont (268 m) i desemboquem en una esplanada al costat de la rotonda d'accés a Sallent.

Hem de vorejar la rotonda per anar vers el carrer de Balmes que puja per l'altra banda; al principi del carrer, a l'esquerra, hi ha una bonica casa de l'any 1935.

Pugem deixant alguns carrers laterals.

0:12 2:24 9,465

En arribar a la cruïlla amb el carrer de Milà i Fontanals (297 m), el nostre carrer bifurca; hem de seguir per la branca de l'esquerra que passa a dir-se carrer de la Sèquia.

Se'ns uneix el carrer de la Font per la dreta i sortim del nucli urbà; en aquest punt retrobem el GR 270 que ens acompanyarà fins a Balsareny.

Una mica més endavant deixem un camí a la dreta i anem a passar per sota de l'autovia de l'Eix del Llobregat.

0:03 2:27 9,665

Un cop a l'altra banda de l'autovia hem d'anar cap a la dreta per un camí que puja (295 m); a l'enforcall hi ha un pal de senyalització amb informació sobre la Sèquia de Manresa.

Pugem i ens situem al costat de l'autovia. Més endavant, a la dreta, hi veiem el poble de Sallent.

0:11 2:38 10,340

El camí fa un petit revolt (296 m) i una mica més endavant s'estreny passant a senderol i va pel costat de la Sèquia de Manresa.

Anem per un tram amb el sòl cimentat i amb una tanca a la dreta. A voltes el canal queda soterrat.

0:05 2:43 10,725

Passem pel costat del punt quilomètric 6 del Camí Natural del Parc de la Sèquia i travessem un petit torrent per l'aqüeducte del Mal Pas (291 m); baix, a la dreta, al costat de la carretera C-16Z, hi ha la fàbrica del mateix nom. La sèquia queda soterrada.

Més endavant, al fons, ja podem veure-hi el castell de Balsareny.

0:04 2:47 11,035

Deixem un camí que baixa cap a la dreta (295 m). El canal segueix amagat.

0:04 2:51 11,315

La sèquia reapareix i entrem als terrenys de la Torre d'en Roca (296 m); el senderol va per entremig del canal i una tanca de fusta. A la dreta hi ha les edificacions de la granja.

0:03 2:54 11,470

Passem pel costat d'un petit pont i poc després un altre; a la dreta deixem una entrada a la granja (295 m). Seguim endavant ara amb la tanca entre nosaltres i el canal.

0:02 2:56 11,605

Travessem un camí (295 m). Continuem pel costat de la tanca i de la sèquia.

0:02 2:58 11,690

Passem pel costat del punt quilomètric 5 del Camí Natural i comencem a passar per l'aqüeducte de Conangle (295 m) mitjançant el qual el canal, ara amagat, travessa la riera del mateix nom.

En arribar al final de l'aqüeducte reapareix el canal. A la dreta, a un nivell inferior, hi ha una petita zona de pícnic.

0:03 3:01 11,895 **Reagrupament**

Passem per davant d'un plafó informatiu de la Sèquia i travessem un camí asfaltat que puja de la carretera (296 m).

Més enllà del canal, a l'esquerra, a un nivell inferior, hi ha una vinya amb una bonica mulassa.

Enfront podem veure-hi les instal·lacions de la colònia minera de Vilaforns i més endavant, a la dreta, els Xalets de la colònia.

0:05 3:06 12,290

Passem per davant d'unes cotxeres (297 m); seguim pel costat del canal.

Poc després travessem la sèquia i ens situem a la seva banda dreta. Més enllà la sèquia queda soterrada.

0:02 3:08 12,420

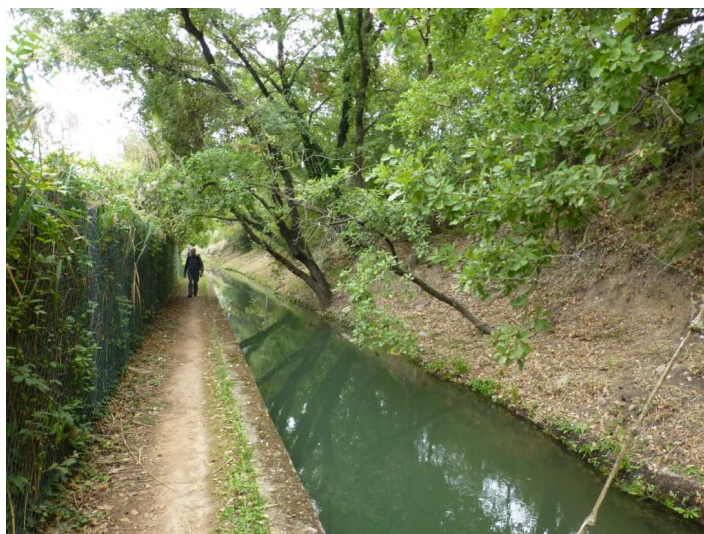
Arribem a la carretera C-16Z, enfront de l'edifici El Paso (297 m). L'hem de travessar en direcció a l'edifici, seguir pel costat de la carretera i tot seguit deixar-la per tal de continuar per un senderol que baixa cap a la dreta; a l'enforcall hi ha un pal de senyalització.

0:02 3:10 12,590

Deixem les edificacions de l'antiga fàbrica tèxtil de Vilaforns a la dreta i travessem un camí que

baixa de la carretera (295 m).

Ens situem novament al costat del canal reaparegut; passem pel quilòmetre 4 del Camí Natural.

A la dreta hi tenim una tanca que delimita els terrenys de l'empresa Gates Vulcà dedicada a elaborar materials de cautxú.

0:04	3:14	12,905
------	------	--------

Travessem el canal i continuem pel seu costat dret (295 m). Més endavant el canal queda soterrat.

0:03	3:17	13,145
------	------	--------

Desemboquem en un carrer del polígon industrial les Malloles; a la dreta hi ha un pal de senyalització (277 m). Hem de travessar el carrer i continuar per un camí mantenint la direcció que portàvem. Més endavant la sèquia torna aparèixer i seguim pel seu costat.

Per l'esquerra baixa un camí procedent de la carretera C-16Z; poc després hi ha el punt quilomètric 3 del Camí Natural.

0:09	3:26	13,740
------	------	--------

Passem per davant d'un plafó informatiu, travessem l'aqüeducte de la Vinya del Martí (297 m) i desemboquem en un camí que seguim cap a l'esquerra.

El camí puja, travessa el canal i va a sortir a la carretera C-16Z (299 m); hem de continuar per la carretera anant cap a la dreta pel voral habilitat per a vianants. A la dreta, al riu Llobregat, hi veiem la resclosa de Vilaforns.

0:07	3:33	13,235
------	------	--------

A la dreta queda una esplanada d'accés a l'antiga fàbrica de l'empresa Filatures Balsareny que va tancar l'any 2008 (301 m).

0:01	3:34	14,325
------	------	--------

Hem d'abandonar la carretera i seguir un camí que baixa cap a la dreta (303 m); tornem a situar-nos al costat del canal.

El camí va a passar per sota del viaducte de l'autovia, deixa unes escales que pugen cap a l'esquerra vers el carrer del Carrilet de Balsareny i gira cap a la dreta per tal de travessar la sèquia i anar a passar per sota del viaducte de la sortida de l'autovia.

Ens situem al costat del canal i el seguim aigües amunt; a la dreta, a un nivell inferior, hi ha els horts del Rector i més enllà el riu.

0:05 3:39 14,650

Travessem un petit torrent pel pont del Rector (297 m) i passem pel punt quilomètric 2 del Camí Natural del Parc de la Sèquia. Seguim per entremig del canal i dels horts.

0:06 3:45 15,090

Passem a l'altra banda de la sèquia (298 m).

0:02 3:47 15,180

Per la dreta se'ns uneix un camí que puja del riu i desemboquem a la carretera que va cap Avinyó i Prats de Lluçanès (300 m); l'hem de travessar i seguir pel camí que passa per davant de la petita capella i la font de Sant Roc.

A la dreta deixem el pont de Santa Maria per on la sèquia, procedent de la resclosa dels Manresans, travessa la riera del Mujal. En aquest punt deixem el GR 270. Pugem.

Passem per sota del pont de la Via i un cop a l'altra banda agafem el senderol per pujar cap a l'esquerra.

0:06 3:53 15,500

Arribem al carrer del Carrilet enfront de l'escola Guillem de Balsareny (342 m); en aquest punt acabem l'etapa d'avui.

Equip de preparació (9/10/2019): Joan Andreu, Agustí Poch, Isidre Poch, Mariona Siches

NAVARCLES

És el terme més petit de la comarca de Bages. Se situa entre els termes de Sant Fruitós de Bages (W), Sallent (NW), Artés (N), Calders (E) i Talamanca (S).

El territori és a l'esquerra del Llobregat, que rep un afluent important, la riera de Calders. Hi abunden les fonts, com les anomenades de la Mina, de la Cura, de Solervicenç, del Sobreeixidor, de Santa Margarida, la Font Vella, del Llac, del Lleó, la Font Calda i la Font Nova, entre d'altres. En el paisatge predominen les formes rectilínies i els replans estructurals a conseqüència de la disposició horitzontal de les capes alturnes de margues i gresos.

El lloc de *Navarculas*, que etimològicament significa “petites comes o replans”, és documentat des dels anys 940 i 960, i al·ludeix a una antiga masia o casa pairal d'aquest nom.

El poble de Navarcles és situat a l'esquerra de la riera de Calders, prop de la confluència amb el Llobregat. El nucli es va formar al voltant de l'església parroquial; la sagrera és esmentada ja l'any 1050. Hom destaca el Pont Vell o pont de Navarcles (segle XVII), que assegurà el procés d'industrialització del poble en garantir el pas del Llobregat.

El temple parroquial és obra de la segona meitat del segle XVII, edificat en el solar del temple primitiu, que devia ésser d'època i estil romànics. Una primera modificació important de l'església vella fou la construcció de la capella del Roser, per a la qual els escultors manresans Pau i Josep Sunyer realitzaren un retaule barroc l'any 1672. El característic campanar quadrangular data del 1697 i la façana, que significà l'acabament de l'obra del temple, és de l'any 1700. El 1830 fou construïda l'escalinata d'accés principal i anys després, el 1893, la Capella Fonda o del Santíssim.

Després de l'exclaustració forçosa del monestir de Sant Benet el 1863, la parròquia de Navarcles acollí les relíquies de sant Valentí, de tradicional veneració en aquell cenobi, adoptat com a patró del poble des de l'any 1690. Acabada la guerra civil de 1936-39, i desaparegudes les relíquies del sant, hom conserva la petita urna o arqueta d'argent repussat, de la primeria del segle XVII, que les contenia. Sant Benet pertany a la parròquia de Navarcles, si bé la jurisdicció municipal correspon a Sant Fruitós de Bages.

La capella de Sant Bartomeu data del segle XIII però fou renovada al segle XVIII amb una portada romànica a la façana de migdia. Els seus antecedents són romans; al mateix enclavament de l'edifici hi havia una vil·la romana de la qual es van descobrir els fonaments i una sitja, a més d'altres restes com monedes paleocristianes i trossos de ceràmica. El 1986 l'edifici estava pràcticament en ruïnes, i

el 1989 s'acabà la rehabilitació: de l'antiga capella s'han integrat a un nou edifici, construït amb materials moderns sense fer cap tipus de reconstrucció, el mur de migdia amb els arcs del porxo del segle XIII, la façana davantera amb la portalada i el campanar, un tros d'absis i una part de la coberta de les teules. L'element arquitectònic més interessant de l'antic temple, a desgrat de les mutilacions, és, sens dubte, la porta que dona entrada a la capella, situada al mur de ponent.

Des de l'any 1996 al nucli hi ha el Parc del Llac, un embassament artificial d'aigua de la riera de Calders, enmig d'unes cingleres espectaculars que converteixen l'entorn en un paratge natural atractiu i lúdic.

EL PONT DE CABRIANES

El Pont de Cabrianes és una entitat de població del municipi de Sant Fruitós de Bages, a la dreta del Llobregat, al límit amb el terme municipal de Sallent, originat en una antiga colònia tèxtil que es va construir al costat del mas Bertran. Com a punt de coincidència dels municipis de Sant Fruitós, Sallent, Artés, Calders i Navarcles, era un lloc de pas estratègic sobre el Llobregat.

El lloc també havia rebut el nom de Sant Jaume d'Olzinelles, i havia estat una parròquia de l'antiga demarcació de la ciutat i església de Manresa, documentat des del segle X. L'església de Sant Jaume, unida al Mas Olzinelles, té detalls d'arquitectura preromànica que indiquen la seva antiguitat.

La Casa Gran del Pont de Cabrianes és un edifici de planta rectangular, coberta a dues vessants i carener perpendicular a la façana principal, té tres plantes. Tradicionalment l'entrada al mas s'efectuava pel cantó de tramuntana; avui, encara es pot apreciar el portal de pedra, format per grans carreus amb motllures, d'arc rebaixat. La majoria de les obertures estan adovellades amb grans carreus de pedra picada, igual que les cantoneres.

L'antic pont de Cabrianes fou ser construït en el segle XVI i reformat i reformat el segle passat en fer-hi passar la carretera de Manresa a Artés. Era de 9 arcs però fou destruït durant la guerra civil i actualment només resta un arc sencer.

SALLENT

El terme és un dels més grans de la comarca de Bages. En el seu estat actual, hom pot dir que el terme de Sallent és el resultat de la suma del nucli històric de la vila i els seus agregats de Cabrianes i Sant Ponç amb el terme de Cornet i les antigues quadres o jurisdiccions autònomes de Serraïma i Serra-sanç. El terme limita al N amb Gaià, a l'E amb Avinyó, al S amb Artés, Navarcles i Sant Fruitós de Bages i a l'W amb Santpedor, Castellnou de Bages i Balsareny.

Les mines de sals potàssiques (silvina i carnal·lita), que hom descobrí al subsòl de Sallent, i les instal·lacions fetes per a llur extracció han estat causa d'una gran transformació del paisatge físic i del panorama humà. Les instal·lacions mineres són situades al sud de la vila, a banda i banda del Llobregat, a la Botjosa i el torrent del Solà, al peu respectivament del Cogulló i del turó del Castell.

La mina de Sallent començà a ser explotada el 1933, per Potasses Ibèriques, de capital hispanofrancès. El 1970 s'uní a la de Balsareny, en passar a ser propietat de Unión de Explosivos Río Tinto i posteriorment passà a ser propietària Ercros. El maig del 1991 l'Institut Nacional d'Indústria (INI) comprà a Ercros les mines de Sallent-Balsareny, i el 1998 passaren a ser propietat d'Iberpotash.

Des de mitjan anys noranta entitats ecologistes i veïnals denunciaren l'acumulació de residus i la contaminació de les aigües associada a l'explotació minera a la muntanya coneguda com el Cogulló, conflicte que donà lloc a un llarg contenciós judicial. L'any 2015 el Tribunal Suprem anul·là definitivament l'autorització ambiental de l'administració catalana, sentència que tanmateix no entrà en vigor fins el juny del 2019.

La vila de Sallent centra el municipi, i s'estén a banda i banda del Llobregat, aigua amunt del congost de Sallent. Fins a la darrerïa del segle XIX, el nucli urbà era situat a l'esquerra del Llobregat. L'enderroc de les muralles després de les guerres carlines, la instal·lació de fàbriques a la vora del riu i el pas de la carretera i del ferrocarril de Manresa a Berga motivaren una primera expansió, en forma de raval allargat a l'altra banda del Llobregat. El pont gòtic de la vila, construït al segle XIV i refet diverses vegades, i un altre pont modern al lloc on el riu de Cornet s'aboca al Llobregat comuniquen els dos sectors urbans.

Com a centres d'interès monumental, situats a l'interior del barri vell, cal fer esment de l'anomenada Casa Gran, palau gòtic, de destinació incerta, amb una façana del segle XIV, on hi ha habilitades unes oficines bancàries. Davant seu, l'església de Sant Antoni M. Claret (1967) és una obra de J. Puig Torner i J.M. Esquiús, amb decoració escultòrica de J.M. Subirachs. Dedicat també al P. Claret, cal esmentar el monument d'inspiració modernista (projectat per Soler i March i escul-

pit per Eusebi Arnau), situat al lloc més vistent de la població. D'aquell mateix arquitecte manresà és obra la Casa Arau, neogòtica. Un altre casal important, més per la seva història que no pas pels valors artístics, és el de la família Torres.

SÈQUIA DE MANRESA

La Sèquia de Manresa, localment la Sèquia, és un canal de regadiu cabdal en la història de Manresa. Se n'inicià la construcció l'any 1339 i fou acabada l'any 1383. Té un recorregut de 26,7 km, un desnivell de 10 m i un cabal d'1 m³/s. En fou autoritzada la construcció pel rei Pere III. La tradició popular, relaciona la construcció de la Sèquia amb el famós *miracle de la llum*.

La Sèquia de Manresa és una de les obres d'enginyeria més importants fetes al Bages durant l'edat mitjana. Aquest canal, projectat amb una extraordinària visió de futur, va servir per acabar amb els problemes de sequera a la ciutat i, encara actualment, aporta un cabal d'aigua suficient per abastir Manresa i algunes poblacions de la rodalia

El mes d'abril de l'any 1339 els consellers de la ciutat Jaume d'Artés, Beltran de Castellbell, Bernat de Sallent, Pere Vilella, Jaume Amergós i Berenguer Canet, decidiren construir la gran obra de la sèquia. El rei Pere III de Catalunya, atenent les justes i fonamentades súpriques dels síndics de Manresa, concedí el 23 d'agost del mateix any el privilegi de construir la sèquia. El 9 d'octubre de 1339 es va fer la subhasta o preu fet de l'obra.

Immediatament es començaren les obres de construcció del canal sota la direcció del mestre major o arquitecte Guillem Catà de Barcelona. La presa d'aigües del riu Llobregat es va fer per sota del castell de Balsareny i s'inicià amb la construcció de la resclosa davant el molí anomenat de Mateu de Vilallonga. Més tard, el bisbe de Vic, Galcerà Sacosta, molest per les obres, prohibeix que la sèquia passi pels terrenys propietat del bisbat. Però els manresans estaven decidits a continuar l'obra i els consellers i jurats van manifestar que estaven disposats a indemnitzar tots els danys i perjudicis que ocasionés. Davant d'això, el bisbe executà sentència d'excomunió contra la Universitat de Manresa, contra els consellers i jurats i contra els mestres de pedra.

Segons la tradició, a les nou del matí del dia 21 de febrer de l'any 1345, un globus resplendent que venia de la muntanya de Montserrat es dirigí a l'església del Carme de Manresa, hi entrà per una de les finestres de la façana principal, s'aturà a la clau de l'absis i després es migpartí en dos globus

iguals, que al cap de pocs minuts tornaren a unir-se formant un sol globus que va tornar a sortir del temple per adreçar-se cap a Montserrat. Els manresans veieren en aquest fet un miracle diví a favor de la ciutat. Un mes i quinze dies després del fet moria el bisbe de Vic. El seu successor, Miquel de Risomà, s'apressà a conciliar els interessos de l'Església amb els de la ciutat de Manresa. Es formalitzà escriptura de conveni que fou signada el 19 de novembre de 1345 amb l'aprovació del rei Pere i el papa Climent VI. L'obra es repregué amb la direcció del mestre Arnau Fuster.

Per rememorar aquest fet, el misteri d'una llum provinent de Montserrat que va entrar a l'església de Carme i que així es va resoldre el conflicte que havia interromput la construcció de la sèquia, se celebra cada any, entorn el 21 de febrer dins dels actes de la Festa de la Llum, la "Fira de l'Aixada", en què el barri antic de la ciutat es transforma durant un cap de setmana

L'any 1348 la cruel epidèmia de pesta negra va paralitzar altra vegada l'obra de la sèquia durant deu anys. Finalment l'any 1375 el canal arribava a l'Agulla, terme municipal de Manresa. Des d'aquest punt es van construir els ramals que portaven les aigües a les partides de Santa Clara i Piugterrà fins a les muralles de la ciutat. L'obra de la sèquia fou acabada l'any 1383 amb l'arribada de les aigües del riu Llobregat a dins de la ciutat de Manresa.

BALSARENY

El municipi limita al NW-N amb Navars i Gaià, a l'E i SE amb Sallent i al SW-W amb Castellnou de Bages. El terme municipal rep el tribut d'uns modestes afluents: la riera de Gaià, per l'esquerra, i les del Mual i de Conangle pel cantó dret. Un corrent artificial (el de la sèquia de Manresa) hi té origen, al peu del castell del poble, i fa possible un petit regadiu a la part més fonda del poble entre el riu i el canal.

El poble de Balsareny (327 m), arran d'un cingle de la dreta del Llobregat, separat del tossal del castell per la riera del Mual, es formà a l'ombra del castell i per a estatge dels seus vassalls. Aquest nucli primitiu de la població, tancat amb muralles fins al segle XIX, ha tingut expansió moderna al llarg de la ruta oberta per la carretera de Manresa a Berga.

L'edifici més notable del poble antic és l'església parroquial de Santa Maria, documentada des del segle XI. El temple actual és una ampliació, feta als segles XVI i XVII, d'una construcció del romànic tardà. La gran plaça del davant fa memòria d'un rector benemèrit, Roc Garcia de la Enzina, que

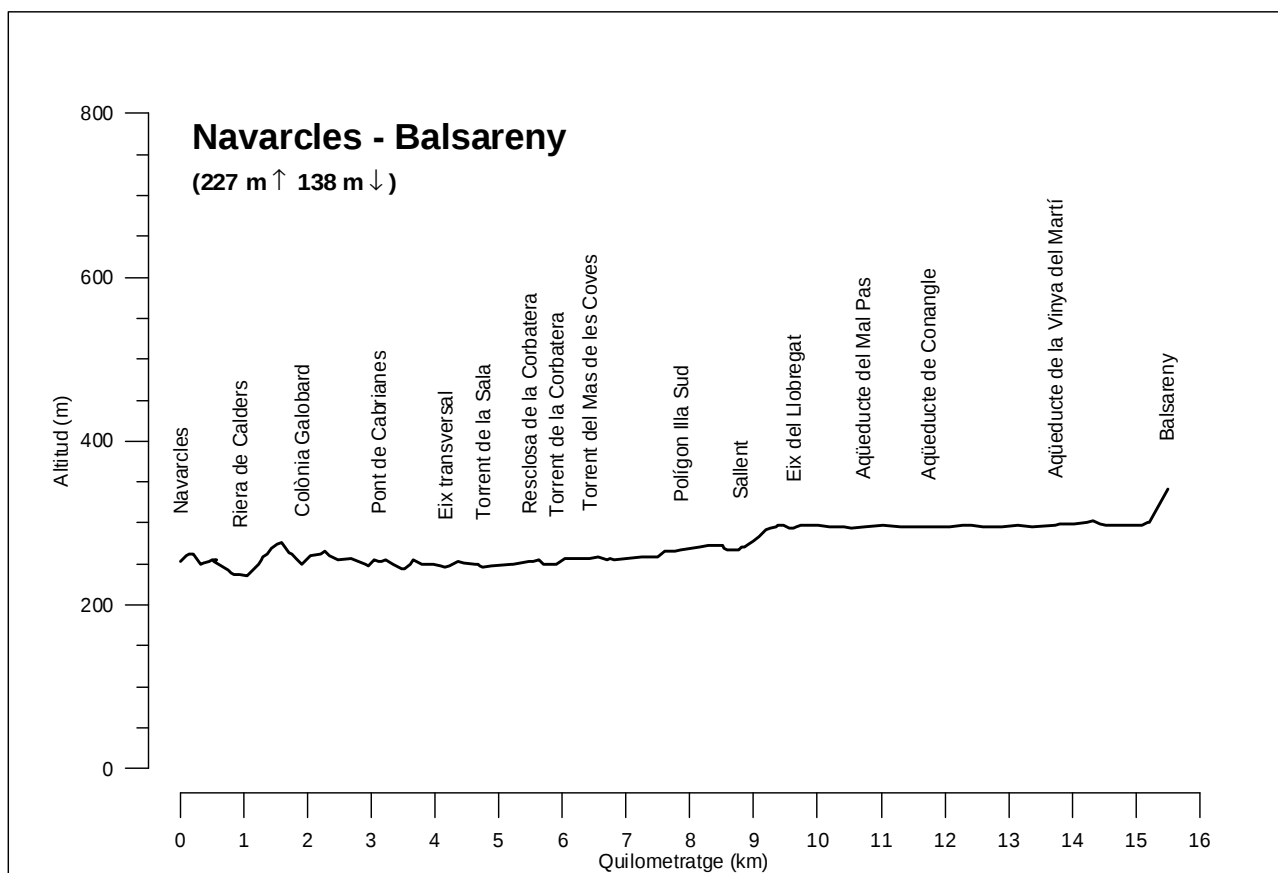
projectà i dugué a terme l'obra del pont sobre el Llobregat, beneït el 24 d'abril de 1797. Al costat dret de l'església, l'edifici de la institució benèfica Casal Verge de Montserrat conté una capella decorada amb una pintura al fresc de Josep Obiols. Un altre monument principal, símbol i fita remarcable del poble, és el castell de Balsareny.

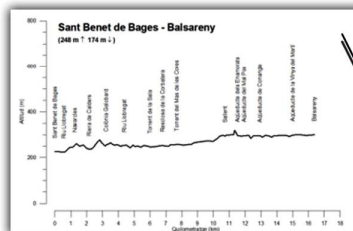
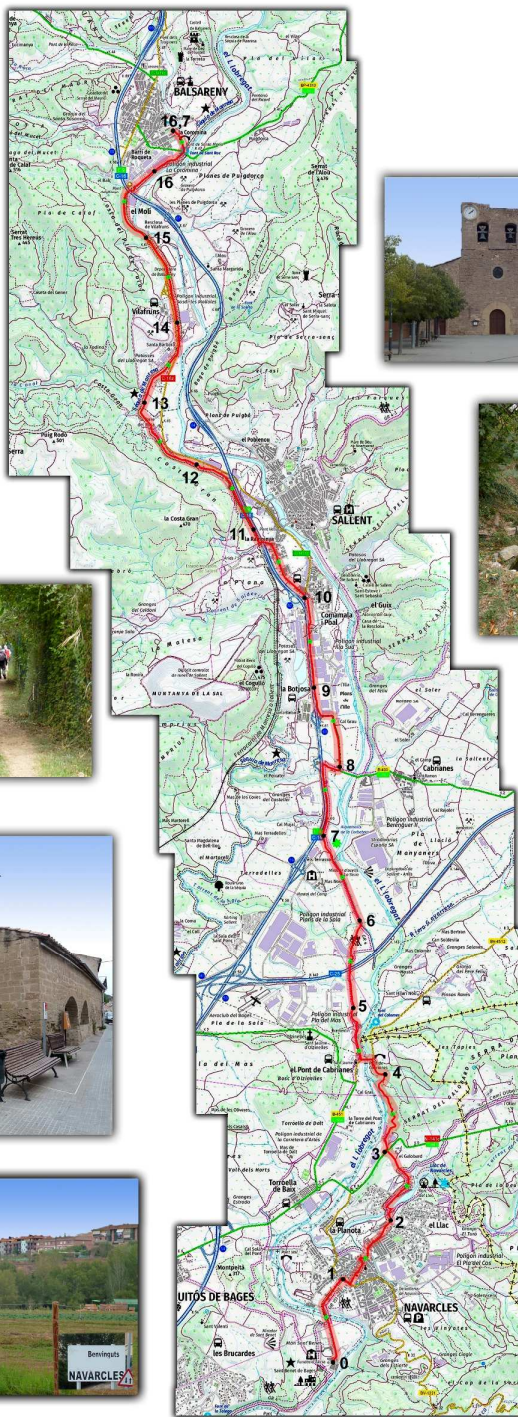
Entre els fills il·lustres cal esmentar l'eclesiàstic Pere Casaldàliga i Pla, consagrat bisbe el 1971, que fou encarregat de la prelatura de São Félix do Araguaia, on ha dut a terme una intensa activitat pastoral.

BIBLIOGRAFIA

- ** Institut cartogràfic de Catalunya
<http://www.icc.cat/>
- ** Enciclopèdia Catalana
<http://www.enciclopedia.cat/>
- ** Viquipèdia
<https://ca.wikipedia.org/wiki/Viquip%C3%A8dia>

Agustí Poch, octubre de 2019

ICGC Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya

CAMÍ DE MONTSERRAT A NÚRIA
Etapla 03, 20 - Octubre - 2019
St Benet de Bages - Navarcles
- Sallent - Balsarenny